

for de høiere Instanser og Skranker. Jeg skal her blot nævne, at hvad det ideligt, efter hvad jeg har forstaaet om disse Sager, har dreiet sig om, er jo den Omstændighed, at da Udskiftningen begyndte, har der foruden Selveiergaardene været i de i disse Retsager omtalte Sogne een eller flere Fæstegaarde, og hver Gang der nu under Proceduren blev gjort nogen Paastand med Hensyn til en Gaard, sagde naturligtvis Modparten: Nei, det er en af de enkelte Fæstegaarde, der i de vedkommende Documenter ere omtalte; det er, efter hvad jeg har forstaaet, Hovedgrunden til, at disse Retsager ikke ere komne og aldrig kunne komme til noget for Gaardbrugeren heldigt Resultat. Dette er, som jeg her har udviklet, et andet Punkt, hvor der maaskee engang er gjort Uret imod Danmarks Landbostand. — Det tredie Punkt dreier sig om de store Misligheder, der flæbe ved den patrimonielle Skiftejurisdiction. Der findes i Schouvs danske Tidsskrift for 1848, 2det Bind, en Afhandling af T. C. Dahl om denne Gjenstand, som det har forbausset mig mange Gange, at man ikke tiere har draget frem. Han omtaler der flere Exempler paa, at Selveierretten til Gaarde er gaaet tabt ved den patrimonielle Skiftejurisdiction, og dette ikke i en meget fjern Fortid, men i en Tid, da mange af de Mænd, som nu sidde i denne Forsamling, vare vorne Mænd. Han fremdrager et Exempel fra 1829; Sagen begynder 1754, da en Gaard skiftes som en Selveiergaard; 1755, da der allerede indtræder et nyt Skifte, flaaes der af Skifteforvalteren paa, at der ogsaa skulde kunne gives Fæste paa Gaarden. Desuagtet kommer Selveierretten paany til Burdering i et Bo ved samme Gaard 1799, men Skifteforvalteren finder nu paa, at den kun gjælder Bygningerne. I 1803 skifter man Gaarden paany, men den ny Fæster nødes dog ved denne Leilighed til at udbetale Arvingerne et Beløb for Selveierretten. 1829 behandles Gaarden ganske som en Fæstegaard, blot med Anerkjendelse af Selveierret alene i Bygningerne. Et andet Exempel, som anføres paa den Uret, der er tilføiet Landbostanden gennem den patrimonielle Skiftejurisdiction er fra 1830, da

det lykkedes en Formynder gennem en langvarig Proces at hævde Børnenes Eiendomsret i Gaarden. Han anfører endvidere to andre lignende Sager, der forekom 1829 og 30, hvor det ikke lykkedes Arvingerne at sætte deres Ret igjennem; fordi Skifteforvalteren fuldt forlangte en juridisk Definition paa Selveierens Eiendomsret, og den kunde de naturligtvis ikke give overfor ham. Dette er det 3die Punkt, som jeg mener har Krav paa at mindes, naar man dog maaskee muligt allfor dristig og ubetinget vil udtale sig om den fuldstændige Eiendomsret for Godseieren. Jeg tillader mig derfor som en Modvægt imod Eenfaldighed at drage disse Ting frem, uagtet jeg som sagt slutter mig til den ærede Forslagsstiller deri, at man maa tage Sagen praktisk saaledes, som den kan føres igjennem, og man formelt unægtelig hær nu holder sig til Godseierens Eiendomsret; thi nu er det som sagt for mig fremfor Noget paa Tiden, at denne saalænge behandlede Sag afflutes.

Jeg skal dernæst tillade mig at vende mig til den ærede Forslagsstillers Forslag. Jeg kan ikke nægte, at der er et Par Punkter i det foreliggende Forslag, som forundre mig lidt, der er bl. A. det Punkt, som det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen) omtalte igaar ved § 2. Forslagsstilleren behandler Lehnbesiddernes og Godseierens Stilling som aldeles eens; jeg troer ingenlunde, det er retfærdigt, man maa bestemt her gjøre en Forskjel. Jeg skal for min Deel ikke i den Henseende paany komme ind paa den bekjendte Lov af 21de Juni 1854, som blev omtalt igaar, om Salg af Bøndergaarde paa Lehnsgodser; men det er dog aldeles klart, man kan ikke sige til Godseieren: „Du skal faae den Ret, naar Du gjør det“, naar han allerede har denne Ret. Der maa temmelig sikkert opstilles to forskjellige Proportioner i det der i § 2 paalægges Godsbesidderne een for Lehnbesidderne og een for de frie Godseiere. En anden Ting er de forskjellige Bestemmelser i § 7, som man ogsaa allerede har talt om fra forskjellige andre Sider, hvis Slægten skulde træde til i Henseende til den Understøttelse, den kunde faae, naar Gaarden gik ud af dens Brug. Jeg troer